

ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ОПОДАТУВАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Дослідження інституціоналізації податкового аудиту неможливо без співставлення вимог, які пред'являються до фахівців незалежного аудиту при виконанні завдань у сфері оподаткування та органів державного податкового контролю. В рамках цієї статті з метою дослідження зазначеної проблематики сконцентруємо головну увагу на розкриті особливостей інституційних вимог, які висуваються до фахівців перевіркою роботи в державній фіскальній службі України (далі – ДФС України).

У цьому сенсі видається доцільним дослідити ключові умови вступу до ДФС України осіб, які претендують на зайняття посад фахівців державного податкового контролю. Посадовою особою ДФС України може бути особа, яка має вищу освіту за фахом, відповідає встановленим кваліфікаційним вимогам – загальним (ст. 20 Закону України «Про державну службу») [1] і спеціальним (Порядок визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В») [2], та яка призначена на посаду як переможець конкурсу (Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби) [3]. Поряд з цим для особи, яка вперше призначається на посаду державного службовця, обов'язково встановлюється випробування строком до шести місяців (ст. 35 Закону України «Про державну службу») [1].

Узагальнення головних особливостей інституційних умов вступу осіб на державну службу для виконання перевіркою роботи (зокрема, документальних перевірок) наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Специфіка вступу осіб на посади до ДФС України: інституційні вимоги

Вимоги за критеріями	Опис вимог до посадової особи ДФС України, нормативне джерело		
	Категорія А	Категорія Б	Категорія В
Загальні вимоги:	ст. 19, 20 Закону України «Про державну службу» [1]		
- Освіта	Вища освіта за фахом		
	Магістр		Бакалавр, молодший бакалавр
- Віковий ценз	Не більш шістдесятип'ятирічного віку		
- Загальний стаж роботи,	Не менше семи років		Не потребує
у тому числі на посадах певних категорій	Не менш трьох років (за визначеними умовами)	Не менше двох або одного року (за визначеними умовами)	Не потребує
Спеціальні вимоги:	Типові вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії "А" [4]	Порядок визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій "Б" і "В" [2]; Наказ ДФС України «Про визначення спеціальних вимог» [5]	

01	02	03	04
Знання законодавства (фрагментарний виклад)	Конституція України, Закони України "Про державну службу", "Про запобігання корупції"		
	Закони України "Про Кабінет Міністрів України", "Про центральні органи виконавчої влади", та інше	Не потребує	
Професійні компетенції та знання	Відповідно до посади з урахуванням вимог спеціальних законів		
	Перелік професійних компетенцій для спеціалістів у сфері перевіркової роботи (зокрема, Департаменту аудиту, код 14) у відповідності до Наказу «Про визначення спеціальних вимог» [5]		
Загальні компетенції, які можна віднести до спеціальних вимог (фрагментарний виклад)	Наявність лідерських навичок. Вміння приймати ефективні рішення. Комунікації та взаємодія. Управління змінами. Управління організацією та персоналом.	Перелік професійних та етичних компетенцій за Переліком [5]	
		Лідерство. Прийняття ефективних рішень. Комунікації та взаємодія. Впровадження змін.	Якісне виконання поставлених завдань. Командна робота та взаємодія. Технічні вміння.
Особистісні компетенції (фрагментарний виклад)	Принциповість, рішучість і вимогливість під час прийняття рішень. Спрямованість на служіння суспільству. Неупередженість.	Аналітичні здібності. Дисципліна. Дипломатичність та гнучкість. Незалежність.	Відповідальність. Самостійність в роботі. Уважність до деталей. Наполегливість.
		Інноваційність.	
	Захист національних інтересів.	Ініціативність. Креативність.	
		Орієнтація на обслуговування.	
Вміння працювати в стресових ситуаціях. Системність, самоорганізація та саморозвиток.			

З метою виконання своїх обов'язків державний службовець згідно ст. 8, 18, 48 Закону України «Про державну службу» протягом проходження служби постійно підвищує рівень професійної компетентності (наприклад, у вигляді стажування за порядком, визначеним центральним органом виконавчої влади) та не рідше одного разу на три роки підвищує кваліфікацію шляхом професійного навчання. Організація таких заходів забезпечується службою управління персоналом [1]. Крім того щороку якість результатів діяльності фахівців оцінюється (безпосередньо керівниками - категорії «Б», «В»; суб'єктами призначення - категорія «А») у сфері державного податкового контролю на підставі показників ефективності, перевіряється дотримання ними правил етичної поведінки і вимог законодавства у сфері запобігання корупції (Типовий порядок проведення оцінювання результатів діяльності державних службовців затверджується Кабінетом Міністрів України), після чого застосовуються певні заходи згідно вимог ст. 44 Закону України «Про державну службу» [1]. Отже, критичний огляд вихідної кваліфікаційної придатності дозволив упевнитися в тому, що спеціаліст перевіркової роботи (як правило, державний службовець категорії «В») у системі державного податкового контролю визначально не є фахівцем-практиком з достатнім теоретичним рівнем професійної підготовки в сфері оподаткування та в схожих галузях економіки через низку існуючих загальних чинників, як-то: неповна вища освіта; вікове обмеження; необов'язковість досвіду роботи відповідного спрямування.

Потребують більш детального розкриття і спеціальні вимоги відносно професійних компетенцій до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В» в органах ДФС України. Річ в тому, що до таких фахівців перевіркової роботи (зокрема, управління аудиту та його відповідних структурних відділів, згідно з

Організаційною структурою, затвердженою наказом ДФС України «Про скорочення чисельності та введення в дію Структури апарату Державної фіскальної служби України» пред'являються спеціальні вимоги, якими визначально передбачена наявність не тільки професійних знань, але і вмінь (навичок) широкого діапазону в області: норм права (у тому числі, конституційного); податкового, митного, валютного законодавства України; бухгалтерського та бюджетного обліку; фінансового контролю за його видами; аналізу міжнародних і внутрішньодержавних правових актів, та в сфері діяльності ДФС України [5]. Проте такий нормативний виклад не викликає впевненості щодо гармонійної кореляції спеціальних вимог з загальними до осіб, які претендують на зайняття посад рівня «ревізор-інспектор», «інспектор» управління аудиту (його відповідних структурних відділів) в органах ДФС. До того ж огляд питань до іспиту (тестування), перелік яких публікується у відповідних друкованих засобах масової інформації (ЗМІ) та/або розміщується на офіційному веб-порталі ДФС України для ознайомлення учасників конкурсу – кандидатів на посади державних службовців, дозволив упевнитися в тому, що під час іспиту перевіряються знання в рамках визначеного законодавства: Конституції України, Податкового та Митного кодексів України, Законів України «Про державну службу» та «Про запобігання корупції». При цьому для всіх учасників конкурсу в системі ДФС України розповсюджується єдиний прозорий інформаційний доступ у частині вимог до знань цього законодавства – це оприлюднення/публікація питань/тестів. Однак у частині вимог до професійних компетенцій (знань спеціального законодавства та вмінь/навичок у межах функціональних повноважень) кандидатів на посади державних службовців структурних підрозділів управлінь (зокрема, відділів перевірок платників основних галузей економіки, перевірок ризикових платників, перевірок з окремих питань та інших) в конкурсному процесі ДФС України не існує єдиного уніфікованого підходу (як при розробці тестових питань/завдань, так і при їх розміщенні/оприлюдненні). Такий стан речей ставить під сумнів повну реалізацію всіх спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад категорій «Б» і «В» в органах ДФС України, достатність перевірки їх професійної компетенції в межах посадових повноважень, вказує на наявність проблемних аспектів прозорості конкурсного процесу, та в цілому унаочнює доцільність інституційних змін.

Дослідження певних аспектів інституційних вимог до фахівців перевіркової роботи в ДФС України дозволив розкрити окремі проблемні питання, які існують сьогодні на законодавчому рівні при впровадженні загальних та спеціальних вимог, що в цілому сприятиме подальшому науковому пошуку в цьому напрямку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015р. за № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150889.html
2. Порядок визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», затверд. Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 06.04.2016р. № 72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28777.html,
3. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затверд. постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.Nsf/link1/KP160246.html.
4. Типові вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А», затверд. постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2016р. № 448 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-%D0%BF>
5. Наказ «Про визначення спеціальних вимог» від 16.08.2016р. за №708 ДФС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blind.sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/robo-ta-z-personalom/spetsialni-vimogi/>